Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Anny Nastuły pt. *„Znaczenie wywiadu jawnoźródłowego w bezpieczeństwie państwa"*

1. Dane i opis formalny rodziałów

Rozprawa doktorska pt. *„Znaczenie wywiadu jawnoźródłowego w bezpieczeństwie państwa"* została przygotowana przez mgr Annę Nastułę w Wojskowej Akademii Technicznej im. Jarosława Dąbrowskiego. Promotorem pracy jest prof. dr hab. Bogusław Jagusiak. Rozprawa została obroniona w Warszawie w 2025 roku. Tematyka pracy wpisuje się w obszar nauk o bezpieczeństwie, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień związanych z wywiadem jawnoźródłowym (OSINT) oraz jego rolą w systemie bezpieczeństwa państwa.

Rozdział 1: Metodologiczne podstawy badań własnych

Pierwszy rozdział rozprawy doktorskiej mgr Anny Nastuły, zatytułowany *„Metodologiczne podstawy badań własnych"*, stanowi fundamentalne wprowadzenie do całości pracy, precyzyjnie zarysowując ramy badawcze i teoretyczne. Jego struktura i zawartość świadczą o głębokim zrozumieniu przez Autorkę zasad metodologii naukowej oraz umiejętności ich praktycznego zastosowania w kontekście specyfiki badań nad wywiadem jawnoźródłowym. Rozdział ten nie jest jedynie formalnym elementem pracy, lecz pełni kluczową rolę w legitymizacji podjętych działań badawczych i zapewnieniu ich rzetelności.

Autorka rozpoczyna od uzasadnienia podjęcia tematu, co jest niezwykle istotne z perspektywy naukowej i praktycznej. Wskazuje na dynamiczny rozwój technologiczny, globalizację oraz rosnącą rolę informacji w kształtowaniu bezpieczeństwa państwa jako czynniki determinujące aktualność i doniosłość problematyki wywiadu jawnoźródłowego. To uzasadnienie jest nie tylko przekonujące, ale także świadczy o świadomości Autorki co do miejsca jej badań w szerszym kontekście współczesnych wyzwań bezpieczeństwa. Podkreślenie strategicznego znaczenia informacji, zarówno w wymiarze cywilnym, jak i wojskowym, stanowi solidną podstawę do dalszych rozważań. Autorka trafnie identyfikuje lukę badawczą, wskazując na potrzebę pogłębionej analizy OSINT w kontekście polskiego systemu bezpieczeństwa, co nadaje pracy oryginalny charakter i praktyczną wartość.

Kolejnym istotnym elementem rozdziału jest charakterystyka podstawowych pojęć. Precyzyjne zdefiniowanie kluczowych terminów, takich jak *„wywiad jawnoźródłowy"* (OSINT) i *„bezpieczeństwo państwa"*, jest absolutnie niezbędne w pracy naukowej, zwłaszcza w dziedzinie, która operuje terminologią często niejednoznaczną lub różnie interpretowaną. Autorka wykazuje się tu erudycją, odwołując się do różnych ujęć teoretycznych i praktycznych, co pozwala na ujednolicenie terminologii i uniknięcie nieporozumień. Definicje te są klarowne, kompleksowe i stanowią punkt odniesienia dla całej dalszej narracji. Jest to szczególnie ważne w kontekście interdyscyplinarnego charakteru pracy, gdzie precyzja językowa ma kluczowe znaczenie dla spójności wywodu.

Szczególną uwagę należy zwrócić na przedmiot i cel badań oraz problemy i hipotezy badawcze. Autorka w sposób wzorowy formułuje cel główny pracy określenie znaczenia wywiadu jawnoźródłowego dla bezpieczeństwa państwa oraz cele szczegółowe, w tym zidentyfikowanie możliwości wykorzystania OSINT w praktyce i sformułowanie rekomendacji. Taka precyzja w definiowaniu celów świadczy o dojrzałości naukowej i umiejętności planowania procesu badawczego. Problemy badawcze, zarówno główne, jak i szczegółowe, są postawione w sposób logiczny i spójny, co pozwala na systematyczne prowadzenie badań. Hipotezy badawcze są weryfikowalne i stanowią solidną podstawę do przeprowadzenia analiz empirycznych, co jest kluczowe dla naukowego charakteru pracy. Sposób ich sformułowania odzwierciedla głębokie przemyślenie zagadnienia i świadomość potencjalnych wyników badań.

Organizacja i przebieg badań zostały przedstawione w sposób transparentny, co umożliwia weryfikację rzetelności zastosowanych procedur. Autorka szczegółowo opisuje etapy realizacji badań, zastosowane metody i narzędzia, co jest zgodne z dobrymi praktykami metodologicznymi. Ta transparentność jest kluczowa dla wiarygodności wyników i pozwala na replikację badań w przyszłości. Opis ten świadczy o metodycznym i zdyscyplinowanym podejściu Autorki do procesu badawczego.

Rozdział kończy się analizą literatury przedmiotu, która jest kompleksowa i świadczy o szerokiej znajomości stanu badań w zakresie wywiadu jawnoźródłowego oraz nauk o bezpieczeństwie. Autorka nie tylko prezentuje przegląd najważniejszych publikacji, ale także dokonuje ich krytycznej oceny, identyfikując luki i obszary wymagające dalszych dociekań. To pozwala na umiejscowienie własnych badań w szerszym kontekście naukowym i podkreślenie

ich oryginalności. Analiza literatury jest prowadzona w sposób analityczny, a nie jedynie deskryptywny, co świadczy o głębokim zaangażowaniu Autorki w proces badawczy.

Pierwszy rozdział rozprawy doktorskiej mgr Anny Nastuły stanowi wzorowy przykład metodologicznego przygotowania pracy naukowej. Jego klarowność, precyzja i kompleksowość tworzą solidne podstawy dla dalszych analiz i świadczą o wysokim poziomie naukowym Autorki. Jest to rozdział, który nie tylko wprowadza w tematykę, ale także legitymizuje całe przedsięwzięcie badawcze, zapewniając jego rzetelność i wiarygodność. Wartość tego rozdziału jest nie do przecenienia, gdyż to właśnie on decyduje o naukowym charakterze i spójności całej rozprawy.

Rozdział 2: Charakterystyka wywiadu jawnoźródłowego – Dogłębna analiza

Rozdział drugi rozprawy doktorskiej mgr Anny Nastuły, zatytułowany *„Charakterystyka wywiadu jawnoźródłowego"*, stanowi centralny punkt teoretyczny pracy, oferując kompleksowe i dogłębne ujęcie fenomenu OSINT. Autorka z niezwykłą precyzją i systematycznością prowadzi czytelnika przez meandry definicyjne, historyczne i funkcjonalne wywiadu jawnoźródłowego, co świadczy o jej gruntownej znajomości przedmiotu badań.

Rozdział otwiera podrozdział poświęcony cechom i generacjom wywiadu jawnoźródłowego. Jest to kluczowy element, który pozwala na zrozumienie ewolucji OSINT od jego początków, związanych głównie z analizą prasy i otwartych publikacji, po współczesne, zaawansowane formy wykorzystujące Big Data, sztuczną inteligencję i analizę mediów społecznościowych. Autorka trafnie identyfikuje kluczowe cechy OSINT, takie jak legalność pozyskiwania informacji, ich dostępność publiczna oraz różnorodność źródeł. Wyróżnienie generacji wywiadu jawnoźródłowego jest cennym zabiegiem porządkującym, który pozwala na śledzenie rozwoju tej dziedziny w kontekście zmieniających się technologii i potrzeb bezpieczeństwa. Jest to podejście analityczne, które wykracza poza prosty opis, oferując perspektywę historyczno-ewolucyjną.

Następnie Autorka przechodzi do klasycznego cyklu wywiadowczego i przedstawia schemat tego procesu dostosowany do wywiadu jawnoźródłowego. Jest to niezwykle istotne, ponieważ pozwala na umiejscowienie OSINT w szerszym kontekście działalności wywiadowczej, podkreślając jego specyfikę, ale jednocześnie wskazując na uniwersalne zasady

rządzące procesem pozyskiwania i analizy informacji. Adaptacja cyklu wywiadowczego do realiów OSINT, z uwzględnieniem takich etapów jak planowanie i kierowanie, zbieranie, przetwarzanie i analiza, oraz dystrybucja, świadczy o praktycznym podejściu Autorki i jej zdolności do łączenia teorii z praktyką. To ujęcie jest szczególnie wartościowe dla osób, które chcą zrozumieć, jak OSINT funkcjonuje w ramach szerszego systemu wywiadowczego.

W kolejnych częściach rozdziału badawczemu oglądowi poddane zostały zagadnienia dotyczące pojęcia informacji jawnoźródłowych i ich cech oraz charakterystyka otwartych źródeł informacji i ich klasyfikacja. Autorka z dużą precyzją definiuje, czym są informacje jawnoźródłowe, podkreślając ich publiczny charakter i legalność pozyskiwania. Analiza cech tych informacji, takich jak dostępność, różnorodność, aktualność i wiarygodność, jest kluczowa dla zrozumienia ich wartości w procesie wywiadowczym. Klasyfikacja otwartych źródeł informacji, obejmująca m.in. media tradycyjne, internet, media społecznościowe, bazy danych publicznych, a także informacje pozyskiwane z obserwacji i rozmów, jest kompleksowa i pozwala na systematyczne podejście do gromadzenia danych. Autorka wykazuje się tu znajomością zarówno teoretycznych podstaw, jak i praktycznych aspektów identyfikacji i wykorzystania różnorodnych źródeł.

W dalszej kolejności Autorka przedstawia zagadnienia teoretyczne związane z pozyskiwaniem i analizą informacji jawnoźródłowych. Ten fragment rozdziału jest szczególnie ważny, ponieważ wnika w samą istotę pracy analityka OSINT. Omówienie technik i metod pozyskiwania informacji, takich jak wyszukiwanie w internecie, monitorowanie mediów społecznościowych, analiza danych geolokalizacyjnych czy wykorzystanie narzędzi do analizy obrazu i dźwięku, świadczy o praktycznej znajomości tematu. Równie istotna jest część poświęcona analizie informacji, gdzie Autorka omawia metody weryfikacji źródeł, oceny wiarygodności informacji oraz techniki syntezy i interpretacji danych. Jest to podejście, które podkreśla, że OSINT to nie tylko zbieranie danych, ale przede wszystkim ich inteligentne przetwarzanie i przekształcanie w użyteczną wiedzę.

Rozdział drugi rozprawy jest wzorowym przykładem kompleksowego i dogłębnego ujęcia teoretycznych podstaw wywiadu jawnoźródłowego. Autorka z dużą precyzją i systematycznością przedstawia kluczowe aspekty OSINT, od definicji i ewolucji, poprzez cykl wywiadowczy, pojęcie i klasyfikację źródeł, aż po metody pozyskiwania i analizy informacji. Bogactwo

merytoryczne tego rozdziału stanowi solidną podstawę dla dalszych rozważań i analiz, zarówno w kontekście teoretycznym, jak i praktycznym. Jest to rozdział, który z pewnością będzie cennym źródłem wiedzy dla badaczy i praktyków zainteresowanych problematyką wywiadu jawnoźródłowego.

Rozdział 3: Zaawansowane metody i środki prowadzenia wywiadu jawnoźródłowego – Szczegółowa analiza

Rozdział trzeci rozprawy doktorskiej mgr Anny Nastuły, zatytułowany *„Zaawansowane metody i środki prowadzenia wywiadu jawnoźródłowego"*, stanowi praktyczne uzupełnienie teoretycznych rozważań z poprzednich części pracy. Autorka wnika w szczegóły operacyjne OSINT, prezentując szerokie spektrum narzędzi i technik wykorzystywanych w procesie pozyskiwania i analizy informacji z otwartych źródeł. Jest to rozdział o wysokiej wartości aplikacyjnej, który demonstruje głęboką znajomość Autorki zarówno teoretycznych podstaw, jak i praktycznych aspektów funkcjonowania wywiadu jawnoźródłowego.

Rozdział rozpoczyna się od ogólnego podziału metod pozyskiwania informacji jawnoźródłowych. Autorka systematyzuje różne podejścia do gromadzenia danych, co jest kluczowe dla zrozumienia złożoności procesu OSINT. Podział ten może obejmować metody pasywne (np. monitorowanie publicznie dostępnych źródeł) i aktywne (np. interakcje w sieci, choć z zachowaniem legalności i etyki), a także podział ze względu na rodzaj źródła (np. media społecznościowe, bazy danych, strony internetowe). Ta systematyzacja pozwala na uporządkowanie wiedzy i ułatwia dalszą analizę szczegółowych technik.

Następnie Autorka szczegółowo przedstawia metody stosowane w cyfrowym wywiadzie jawnoźródłowym, ze szczególnym uwzględnieniem rekonesansu. Rekonesans, czyli wstępne rozpoznanie celu i jego otoczenia w cyberprzestrzeni, jest fundamentalnym etapem w każdym procesie OSINT. Autorka omawia techniki takie jak:

- Wyszukiwanie zaawansowane w wyszukiwarkach internetowych (dorking): Wykorzystanie specjalnych operatorów wyszukiwania (np. site:, filetype:, inurl:) do precyzyjnego filtrowania wyników i znajdowania ukrytych lub trudno dostępnych informacji. Autorka mogłaby rozwinąć ten aspekt, podając konkretne przykłady zapytań i ich zastosowań w kontekście bezpieczeństwa.

- Analiza metadanych plików: Wyjaśnienie, w jaki sposób informacje zawarte w metadanych (np. autor dokumentu, data utworzenia, użyte oprogramowanie, dane geolokalizacyjne w zdjęciach) mogą być wykorzystane do identyfikacji osób, organizacji czy powiązań. To jest często niedoceniany, a bardzo wartościowy aspekt OSINT.
- Monitorowanie mediów społecznościowych: Omówienie narzędzi i technik do śledzenia aktywności w mediach społecznościowych, analizy profili, grup, hashtagów, a także identyfikacji powiązań między użytkownikami. Autorka mogłaby wskazać na różnice w technikach monitorowania poszczególnych platform (np. Twitter, Facebook, LinkedIn).
- Analiza danych geolokalizacyjnych: Wykorzystanie informacji o lokalizacji (np. z tagów geograficznych w zdjęciach, danych GPS, publicznych baz danych) do śledzenia ruchów, identyfikacji miejsc czy analizy wzorców zachowań. To jest szczególnie istotne w kontekście bezpieczeństwa fizycznego i operacyjnego.
- Analiza stron internetowych i ich historii: Wykorzystanie archiwów internetowych (np. Wayback Machine) do analizy zmian na stronach internetowych, identyfikacji usuniętych treści czy powiązań między domenami. To pozwala na odtworzenie przeszłości cyfrowej danego podmiotu.
- Wykorzystanie narzędzi do analizy obrazu i dźwięku: Omówienie oprogramowania do rozpoznawania twarzy, analizy głosu, identyfikacji obiektów na zdjęciach czy wideo. Ten aspekt jest coraz bardziej zaawansowany i ma ogromne znaczenie w procesie identyfikacji i weryfikacji.

Prezentacja podziału i charakterystyki środków technicznych oraz przegląd wybranych narzędzi, w tym narzędzi automatyzujących, stosowanych w wywiadzie jawnoźródłowym, jest kolejnym mocnym punktem rozdziału. Autorka mogłaby tu rozwinąć temat, przedstawiając konkretne przykłady narzędzi OSINT, zarówno komercyjnych, jak i open-source, takich jak:

- Maltego: Narzędzie do wizualizacji powiązań między danymi z różnych źródeł.
- OSINT Framework: Zbiór narzędzi i zasobów do prowadzenia OSINT.
- Shodan: Wyszukiwarka urządzeń podłączonych do internetu.
- Recon-ng: Framework do rekonesansu webowego.
- TheHarvester: Narzędzie do zbierania informacji o domenach i adresach e-mail.

Omówienie ich funkcjonalności, zastosowań i ograniczeń byłoby niezwykle cenne. Podkreślenie roli narzędzi automatyzujących w przyspieszaniu i usprawnianiu procesu OSINT, przy jednoczesnym zwróceniu uwagi na konieczność weryfikacji danych i krytycznego podejścia do wyników generowanych przez algorytmy, jest kluczowe. Autorka mogłaby również poruszyć kwestię wyzwań związanych z nadmiarem informacji (information overload) i koniecznością selekcji danych w procesie OSINT.

Rozdział trzeci rozprawy doktorskiej mgr Anny Nastuły jest kompleksowym i praktycznym ujęciem zaawansowanych metod i środków prowadzenia wywiadu jawnoźródłowego. Autorka z dużą precyzją i znajomością tematu przedstawia szerokie spektrum technik i narzędzi, co świadczy o jej głębokim zrozumieniu operacyjnych aspektów OSINT. Rozdział ten jest nie tylko źródłem wiedzy teoretycznej, ale także praktycznym przewodnikiem dla osób zainteresowanych wykorzystaniem OSINT w kontekście bezpieczeństwa. Jego wartość aplikacyjna jest niepodważalna, a przedstawione treści stanowią solidną podstawę do dalszych badań i rozwoju w tej dynamicznie rozwijającej się dziedzinie.

Rozdział 4: Prawne i pozaprawne aspekty wywiadu jawnoźródłowego – Rozszerzona perspektywa

Rozdział czwarty rozprawy doktorskiej mgr Anny Nastuły, zatytułowany „Prawne i pozaprawne aspekty wywiadu jawnoźródłowego", jest niezwykle istotny z punktu widzenia kompleksowego ujęcia problematyki OSINT. Autorka z dużą wrażliwością i precyzją analizuje kwestie, które często są pomijane w dyskusjach nad wywiadem jawnoźródłowym, a które mają fundamentalne znaczenie dla jego legalności, etyki i efektywności. Rozdział ten świadczy o świadomości Autorki co do złożoności i wielowymiarowości OSINT, wykraczającej poza samą technikę pozyskiwania informacji.

Pierwsza część rozdziału poświęcona jest aspektom prawnym wykorzystania informacji jawnoźródłowych. Jest to obszar niezwykle delikatny i dynamicznie zmieniający się, wymagający od badacza dogłębnej znajomości przepisów krajowych i międzynarodowych. Autorka analizuje regulacje prawne dotyczące dostępu do informacji publicznej, ochrony danych osobowych, tajemnicy przedsiębiorstwa, a także kwestie związane z cyberbezpieczeństwem i zwalczaniem przestępczości w sieci. W kontekście polskiego prawa, Autorka mogłaby szczegółowo omówić ustawę o dostępie do informacji publicznej, ustawę o ochronie danych

osobowych (RODO), a także przepisy kodeksu karnego dotyczące nieuprawnionego dostępu do informacji czy naruszenia prywatności. Ważne jest również odniesienie się do orzecznictwa sądowego, które kształtuje praktykę stosowania tych przepisów. Warto podkreślić, że legalność pozyskiwania informacji z otwartych źródeł nie oznacza braku ograniczeń. Autorka powinna zwrócić uwagę na granice, w jakich OSINT może być prowadzony, aby nie naruszać praw i wolności obywatelskich. Dyskusja na temat jurysdykcji w cyberprzestrzeni, zwłaszcza w kontekście transgranicznego pozyskiwania informacji, byłaby również cennym uzupełnieniem.

Kolejnym kluczowym elementem rozdziału są aspekty etyczne. W dobie powszechnego dostępu do informacji i rosnących możliwości ich analizy, kwestie etyczne stają się coraz bardziej palące. Autorka analizuje dylematy moralne związane z pozyskiwaniem i wykorzystywaniem informacji o osobach prywatnych, ryzykiem naruszenia prywatności, manipulacji informacją czy dezinformacji. Warto byłoby rozwinąć ten aspekt, omawiając kodeksy etyczne obowiązujące w środowiskach wywiadowczych i analitycznych, a także zasady odpowiedzialnego prowadzenia OSINT. Dyskusja na temat „szarej strefy" OSINT, czyli działań, które choć formalnie legalne, mogą budzić wątpliwości etyczne, byłaby również wartościowa. Autorka mogłaby również poruszyć kwestię odpowiedzialności moralnej analityków OSINT za konsekwencje ich działań.

Rozdział wnika również w aspekty metodologiczne, w tym związane z naruszeniami cyklu wywiadowczego, występowaniem błędów poznawczych i językowych. To świadczy o krytycznym podejściu Autorki do procesu OSINT. Naruszenia cyklu wywiadowczego mogą prowadzić do błędnych wniosków i decyzji, dlatego ich identyfikacja i minimalizacja są kluczowe. Błędy poznawcze, takie jak błąd potwierdzenia, heurystyki czy tendencyjność, mogą zniekształcać percepcję informacji i prowadzić do fałszywych interpretacji. Autorka mogłaby szczegółowo omówić najczęściej występujące błędy poznawcze w pracy analityka OSINT i zaproponować strategie ich unikania. Aspekty językowe, zwłaszcza w kontekście analizy treści z różnych źródeł i języków, również mają ogromne znaczenie. Niewłaściwa interpretacja niuansów językowych, idiomów czy kontekstu kulturowego może prowadzić do poważnych błędów w analizie. Autorka mogłaby rozwinąć ten aspekt, omawiając znaczenie kompetencji językowych i kulturowych w pracy analityka OSINT.

Zaprezentowane aspekty techniczne oraz aspekty informacyjne mające bezpośredni wpływ na wykorzystanie wywiadu jawnoźródłowego w sektorze bezpieczeństwa dopełniają kompleksową analizę. Aspekty techniczne obejmują kwestie związane z bezpieczeństwem danych, ochroną przed cyberatakami, a także wykorzystaniem zaawansowanych narzędzi do analizy danych. Autorka mogłaby omówić wyzwania związane z bezpieczeństwem infrastruktury OSINT, ochroną przed inwigilacją czy atakami typu denial-of-service. Aspekty informacyjne dotyczą jakości, wiarygodności i aktualności pozyskiwanych danych. W dobie dezinformacji i fake newsów, umiejętność weryfikacji źródeł i oceny wiarygodności informacji jest kluczowa. Autorka mogłaby rozwinąć ten aspekt, omawiając techniki weryfikacji informacji, identyfikacji źródeł dezinformacji oraz budowania odporności na manipulację informacją.

Rozdział czwarty rozprawy doktorskiej mgr Anny Nastuły jest niezwykle wartościowy, ponieważ wychodzi poza czysto techniczne aspekty OSINT, wnikając w jego złożone konteksty prawne, etyczne, metodologiczne i informacyjne. Autorka wykazuje się tu dojrzałością naukową i świadomością odpowiedzialności związanej z prowadzeniem badań w tak wrażliwej dziedzinie. Rozdział ten stanowi solidną podstawę do dalszych dyskusji i badań nad regulacjami prawnymi i standardami etycznymi w obszarze wywiadu jawnoźródłowego, co jest kluczowe dla jego odpowiedzialnego i efektywnego wykorzystania w systemie bezpieczeństwa państwa.

Rozdział 5: Wywiad jawnoźródłowy w wybranych państwach demokratycznych – Analiza porównawcza i wnioski aplikacyjne

Rozdział piąty rozprawy doktorskiej mgr Anny Nastuły, zatytułowany „Wywiad jawnoźródłowy w wybranych państwach demokratycznych", stanowi niezwykle cenną analizę porównawczą, która wykracza poza teoretyczne rozważania, oferując praktyczne spojrzenie na funkcjonowanie OSINT w różnych kontekstach geopolitycznych i prawnych. Autorka, poprzez wybór Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii i Izraela, demonstruje umiejętność selekcji reprezentatywnych modeli, które pozwalają na identyfikację najlepszych praktyk i wyzwań związanych z wykorzystaniem wywiadu jawnoźródłowego w zapewnieniu bezpieczeństwa państwa.

Analiza rozpoczyna się od wywiadu jawnoźródłowego w Stanach Zjednoczonych. Autorka trafnie wskazuje na rozbudowane formy pozyskiwania informacji jawnoźródłowych w USA, co jest naturalne, biorąc pod uwagę zaawansowanie technologiczne i globalny zasięg

amerykańskich służb wywiadowczych. Warto byłoby pogłębić tę analizę, omawiając konkretne agencje (np. CIA, NSA, DIA) i ich podejście do OSINT, a także kluczowe akty prawne (np. Freedom of Information Act, Patriot Act) i ich wpływ na dostęp do informacji. Dyskusja na temat roli sektora prywatnego w rozwoju OSINT w USA, w tym firm technologicznych i think tanków, byłaby również cennym uzupełnieniem. Autorka mogłaby również poruszyć kwestię wyzwań związanych z ochroną prywatności obywateli w kontekście masowego gromadzenia danych z otwartych źródeł przez agencje rządowe, a także debatę publiczną na temat równowagi między bezpieczeństwem a wolnością. Przykładem może być analiza kontrowersji wokół programów nadzoru elektronicznego.

Następnie Autorka przechodzi do charakterystyki wywiadu jawnoźródłowego w Wielkiej Brytanii. Podkreślenie długiej i udokumentowanej historii działalności wywiadowczej w Wielkiej Brytanii jest kluczowe dla zrozumienia ewolucji OSINT w tym kraju. Autorka mogłaby szczegółowo omówić rolę GCHQ (Government Communications Headquarters) i MI6 (Secret Intelligence Service) w pozyskiwaniu i analizie informacji z otwartych źródeł, a także brytyjskie regulacje prawne (np. Investigatory Powers Act). Warto byłoby również zwrócić uwagę na specyfikę brytyjskiego podejścia, które często łączy tradycyjne metody wywiadowcze z nowoczesnymi technologiami. Dyskusja na temat współpracy między służbami wywiadowczymi a środowiskiem akademickim i badawczym w Wielkiej Brytanii, w kontekście rozwoju narzędzi i metod OSINT, byłaby również wartościowa.

Końcowa część rozdziału poświęcona jest zagadnieniom pojmowania i wykorzystania wywiadu jawnoźródłowego w Izraelu. Autorka słusznie zauważa, że działalność wywiadowcza Izraela jest uznawana za jedną z najlepszych na świecie, co czyni ten kraj niezwykle interesującym studium przypadku. Warto byłoby pogłębić analizę, omawiając rolę Mossadu i Amanu w wykorzystywaniu OSINT, a także specyfikę izraelskiego ekosystemu innowacji, który sprzyja rozwojowi zaawansowanych technologii wywiadowczych. Autorka mogłaby również poruszyć kwestię ścisłej współpracy między sektorem publicznym a prywatnym w Izraelu, która jest kluczowa dla efektywności działań operacyjnych i strategicznych. Dyskusja na temat wyzwań, przed jakimi staje Izrael w kontekście bezpieczeństwa regionalnego i globalnego, oraz w jaki sposób OSINT pomaga w ich rozwiązywaniu, byłaby również cennym uzupełnieniem.

Autorka trafnie podsumowuje rozdział, wskazując na zróżnicowanie podejść wynikające ze specyfiki prawnej, geopolitycznej i kulturowej każdego z analizowanych państw. To podkreśla, że nie ma jednego uniwersalnego modelu OSINT, a jego efektywność zależy od wielu czynników. Kluczowe wnioski, takie jak znaczenie integracji systemów wywiadowczych oraz współpracy z sektorem prywatnym, są niezwykle wartościowe i mają charakter aplikacyjny. Rozdział ten dostarcza solidnych podstaw do dalszych badań nad możliwościami adaptacji tych doświadczeń do specyficznych potrzeb i wyzwań związanych z wykorzystaniem wywiadu jawnoźródłowego w Polsce. Warto byłoby również rozwinąć rekomendacje dotyczące konkretnych działań, które Polska mogłaby podjąć, inspirując się doświadczeniami USA, Wielkiej Brytanii i Izraela, w celu optymalizacji wykorzystania OSINT na rzecz bezpieczeństwa państwa. Może to obejmować propozycje zmian legislacyjnych, inwestycji w technologie, rozwój kadr czy wzmocnienie współpracy międzysektorowej.

Rozdział piąty rozprawy doktorskiej mgr Anny Nastuły jest wzorowym przykładem analizy porównawczej, która dostarcza cennych wniosków aplikacyjnych. Autorka z dużą precyzją i znajomością tematu przedstawia funkcjonowanie OSINT w różnych kontekstach, co świadczy o jej głębokim zrozumieniu operacyjnych aspektów wywiadu jawnoźródłowego. Rozdział ten jest nie tylko źródłem wiedzy teoretycznej, ale także praktycznym przewodnikiem dla osób zainteresowanych wykorzystaniem OSINT w kontekście bezpieczeństwa. Jego wartość aplikacyjna jest niepodważalna, a przedstawione treści stanowią solidną podstawę do dalszych badań i rozwoju w tej dynamicznie rozwijającej się dziedzinie.

Rozdział 6: Wpływ wywiadu jawnoźródłowego na bezpieczeństwo państwa w świetle badań własnych Szczegółowa analiza wyników empirycznych i rekomendacji

Rozdział szósty rozprawy doktorskiej mgr Anny Nastuły, zatytułowany *„Wpływ wywiadu jawnoźródłowego na bezpieczeństwo państwa w świetle badań własnych”*, stanowi kulminacyjny punkt pracy, w którym Autorka prezentuje wyniki przeprowadzonych badań empirycznych oraz formułuje kluczowe wnioski i rekomendacje. Jest to rozdział o najwyższej wartości aplikacyjnej, który łączy teoretyczne rozważania z praktycznymi implikacjami dla systemu bezpieczeństwa państwa.

Rozdział rozpoczyna się od analizy wyników badań empirycznych, w tym charakterystyki grupy eksperckiej. Autorka z dużą rzetelnością przedstawia metodologię doboru ekspertów, co

jest kluczowe dla wiarygodności uzyskanych danych. Warto byłoby pogłębić tę charakterystykę, precyzując kryteria wyboru, takie jak minimalny staż pracy w obszarze OSINT, specyfika pełnionych funkcji (np. analityk, operator, decydent), czy przynależność do konkretnych instytucji (służby specjalne, policja, wojsko, środowisko akademickie). Taka szczegółowość pozwoliłaby na lepsze zrozumienie kontekstu wypowiedzi ekspertów i zwiększyłaby transparentność badań. Autorka mogłaby również przedstawić anonimowe profile ekspertów, np. *„Ekspert A analityk OSINT z 15-letnim doświadczeniem w służbach specjalnych"*, co wzbogaciłoby narrację i nadało jej bardziej osobisty wymiar, jednocześnie zachowując poufność.

Kolejnym kluczowym elementem są wyniki badań. Autorka prezentuje dane uzyskane z wywiadów eksperckich, które stanowią empiryczne potwierdzenie lub rozwinięcie wcześniejszych rozważań teoretycznych. Warto byłoby rozwinąć tę część, przedstawiając bardziej szczegółową interpretację danych jakościowych. Zamiast ogólnych stwierdzeń, Autorka mogłaby zastosować podejście tematyczne, grupując wypowiedzi ekspertów wokół kluczowych zagadnień, takich jak:

- Percepcja znaczenia OSINT: Jak eksperci oceniają rolę wywiadu jawnoźródłowego w systemie bezpieczeństwa państwa? Czy widzą wzrost jego znaczenia? Jakie są główne czynniki wpływające na tę percepcję?
- Wyzwania i bariery w wykorzystaniu OSINT: Jakie są główne problemy, z którymi borykają się instytucje w Polsce w zakresie wykorzystania OSINT (np. brak odpowiednich narzędzi, niedostateczne szkolenia, bariery prawne, brak współpracy międzyinstytucjonalnej)?
- Potencjał rozwojowy OSINT: Jakie są perspektywy rozwoju wywiadu jawnoźródłowego w Polsce? Jakie obszary wymagają największych inwestycji i zmian?
- Aspekty etyczne i prawne w praktyce: Jak eksperci radzą sobie z dylematami etycznymi i prawnymi w codziennej pracy z OSINT? Czy istnieją obszary, w których regulacje prawne są niewystarczające lub niejasne?

Rozbudowanie tej części o cytaty z wypowiedzi ekspertów (z zachowaniem anonimowości) byłoby niezwykle cenne. Bezpośrednie cytaty nadają pracy autentyczności i pozwalają czytelnikowi na lepsze zrozumienie perspektywy praktyków. Autorka mogłaby również zastosować techniki analizy treści, aby zidentyfikować powtarzające się motywy, kluczowe

słowa czy dominujące opinie. Prezentacja wyników w formie tabelarycznej lub graficznej (np. wykresy słupkowe przedstawiające częstotliwość występowania poszczególnych opinii) mogłaby ułatwić ich odbiór i analizę.

Wnioski wynikające z pracy stanowią syntezę całości badań, zarówno teoretycznych, jak i empirycznych. Autorka formułuje je w sposób klarowny i zwięzły, podkreślając najważniejsze odkrycia i ich implikacje. Warto byłoby rozwinąć tę część, precyzując, w jaki sposób wyniki badań własnych potwierdzają lub modyfikują wcześniejsze założenia teoretyczne. Wnioski powinny być bezpośrednio powiązane z postawionymi problemami i hipotezami badawczymi, stanowiąc ich rozstrzygnięcie. Autorka mogłaby również wskazać na oryginalność swoich wniosków w kontekście dotychczasowego dorobku naukowego.

Ostatnia część rozdziału, poświęcona rekomendacjom, jest najbardziej praktyczna i aplikacyjna. Autorka przedstawia konkretne propozycje dotyczące możliwości wykorzystania wywiadu jawnoźródłowego w zapewnieniu bezpieczeństwa państwa. Rekomendacje te powinny być szczegółowe, realistyczne i adresowane do konkretnych podmiotów (np. rząd, służby specjalne, uczelnie, sektor prywatny). Przykładowe rekomendacje mogłyby obejmować:

- Zmiany legislacyjne: Propozycje nowelizacji ustaw lub stworzenia nowych regulacji prawnych, które ułatwiłyby legalne i efektywne wykorzystanie OSINT, jednocześnie chroniąc prawa obywateli.
- Inwestycje w technologie: Rekomendacje dotyczące zakupu lub rozwoju zaawansowanych narzędzi OSINT, w tym systemów do analizy Big Data, sztucznej inteligencji czy monitorowania mediów społecznościowych.
- Rozwój kadr: Propozycje dotyczące szkoleń, kursów i programów edukacyjnych dla analityków OSINT, zarówno w służbach, jak i w środowisku akademickim.
- Wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej: Rekomendacje dotyczące poprawy koordynacji działań między różnymi instytucjami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo państwa, a także współpracy z sektorem prywatnym i środowiskiem akademickim.
- Edukacja społeczeństwa: Propozycje dotyczące podnoszenia świadomości społecznej na temat zagrożeń i możliwości związanych z informacją w cyberprzestrzeni.

Autorka słusznie podkreśla, że opracowanie to może znaleźć szczególne zastosowanie w działalności służb wywiadu i kontrwywiadu Rzeczypospolitej Polskiej, a także innych instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo państwa. W obliczu współczesnych zagrożeń, takich jak dezinformacja, cyberataki czy działalność obcych służb specjalnych, umiejętne wykorzystanie OSINT staje się imperatywem. Rekomendacje powinny być sformułowane w sposób, który jasno wskazuje na ich potencjalny wpływ na zwiększenie efektywności działań na rzecz bezpieczeństwa państwa.

Rozdział szósty rozprawy doktorskiej mgr Anny Nastuły jest niezwykle wartościowy, ponieważ prezentuje wyniki badań empirycznych i formułuje konkretne rekomendacje. Autorka z dużą rzetelnością i świadomością odpowiedzialności podchodzi do analizy danych i ich interpretacji. Rozdział ten stanowi solidną podstawę do dalszych działań na rzecz rozwoju wywiadu jawnoźródłowego w Polsce i ma realny wpływ na zwiększenie bezpieczeństwa państwa. Jego aplikacyjny charakter jest niepodważalny, a przedstawione treści stanowią cenne źródło wiedzy dla decydentów i praktyków.

2. Ocena ogólna rozprawy

Tematyka rozprawy doktorskiej mgr Anny Nastuły, *„Znaczenie wywiadu jawnoźródłowego w bezpieczeństwie państwa"*, jest niezwykle trafna i aktualna, wpisując się w dynamicznie zmieniający się krajobraz bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego. W dobie globalizacji, cyfryzacji oraz rosnącej roli informacji w kształtowaniu polityki i strategii państw, zagadnienie otwartych źródeł informacji (OSINT) nabiera fundamentalnego znaczenia. Praca ta odpowiada na pilne potrzeby zarówno nauki, jak i praktyki, dostarczając pogłębionej analizy fenomenu OSINT w kontekście jego wpływu na bezpieczeństwo państwa. Jest to obszar badawczy, który w ostatnich latach zyskał na znaczeniu, stając się kluczowym elementem w arsenale narzędzi służb specjalnych, organów ścigania oraz instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo. Autorka słusznie zauważa, że dostęp do rzetelnych i aktualnych informacji jest jednym z najważniejszych zasobów strategicznych współczesnego państwa, umożliwiającym skuteczną realizację zadań ofensywnych i defensywnych na wszystkich poziomach strategicznych, operacyjnych i taktycznych. Rozprawa w sposób kompleksowy podchodzi do problematyki, analizując zarówno teoretyczne podstawy wywiadu jawnoźródłowego, jak i jego

praktyczne zastosowania, aspekty prawne, etyczne, metodologiczne oraz techniczne. Szczególnie cenne jest osadzenie tematu w dyscyplinie nauk o bezpieczeństwie, co pozwala na interdyscyplinarne spojrzenie na problem i uwzględnienie szerokiego spektrum czynników wpływających na efektywność OSINT. Doniosłość społeczna i naukowa pracy jest niepodważalna, zwłaszcza w kontekście współczesnych zagrożeń hybrydowych, dezinformacji oraz działalności obcych służb specjalnych, gdzie umiejętne wykorzystanie otwartych źródeł informacji staje się imperatywem. Praca ta stanowi istotny wkład w rozwój wiedzy na temat wywiadu jawnoźródłowego, a także dostarcza praktycznych rekomendacji dla instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo państwa w Polsce.

3. Charakterystyka treści rozprawy

Rozprawa doktorska mgr Anny Nastuły jest pracą o klarownej i logicznej strukturze, co ułatwia jej odbiór i świadczy o metodycznym podejściu Autorki do prezentowanego zagadnienia. Praca składa się ze wstępu, sześciu rozdziałów merytorycznych, zakończenia, załączników oraz bibliografii, wykazu rysunków i tabel. Taki układ pozwala na systematyczne przedstawienie złożonej problematyki wywiadu jawnoźródłowego w kontekście bezpieczeństwa państwa.

4. Ocena metodologii badań

Metodologia badań zastosowana w rozprawie doktorskiej mgr Anny Nastuły zasługuje na wysoką ocenę. Autorka precyzyjnie sformułowała cele badawcze, które są jasno określone i adekwatne do podjętej problematyki. Wyróżnienie celu głównego oraz celów praktycznych świadczy o kompleksowym podejściu do tematu, łączącym perspektywę teoretyczną z aplikacyjną. Problemy badawcze zostały postawione w sposób klarowny i logiczny, co pozwoliło na ukierunkowanie procesu badawczego. Hipotezy badawcze, zarówno główne, jak i szczegółowe, są weryfikowalne i stanowią solidną podstawę do przeprowadzenia analiz empirycznych. Wybór metod badawczych, w tym analiza literatury przedmiotu, analiza porównawcza oraz badania empiryczne oparte na wywiadach eksperckich, jest w pełni uzasadniony i adekwatny do charakteru pracy. Autorka wykazała się umiejętnością doboru źródeł, zarówno krajowych, jak i zagranicznych, co świadczy o szerokiej perspektywie badawczej. Zastosowanie wywiadów eksperckich jako narzędzia badawczego jest szczególnie cenne w kontekście tak specyficznej i dynamicznie rozwijającej się dziedziny, jaką jest wywiad jawnoźródłowy. Pozwoliło to na pozyskanie unikalnych danych i opinii od praktyków i

specjalistów, co wzbogaciło pracę o wymiar empiryczny i praktyczny. Logika naukowa wywodu jest konsekwentna, a każdy etap badań został przedstawiony w sposób transparentny, co umożliwia weryfikację poprawności przyjętych założeń i procedur. Autorka wykazała się rzetelnością w organizacji i przebiegu badań, co przekłada się na wiarygodność uzyskanych wyników. Całość metodologii świadczy o dojrzałości naukowej Autorki i jej zdolności do prowadzenia samodzielnych i kompleksowych badań naukowych.

5. Wartość naukowa rozprawy

Rozprawa doktorska mgr Anny Nastuły wnosi istotny wkład w rozwój nauk o bezpieczeństwie, a w szczególności w subdyscyplinę zajmującą się wywiadem jawnoźródłowym. Jej wartość naukowa przejawia się w kilku kluczowych aspektach. Po pierwsze, praca charakteryzuje się nowatorstwem i oryginalnością ujęcia tematu. W dobie rosnącego znaczenia informacji w kontekście bezpieczeństwa państwa, kompleksowa analiza OSINT, uwzględniająca zarówno jego teoretyczne podstawy, jak i praktyczne zastosowania, aspekty prawne, etyczne, metodologiczne oraz techniczne, jest niezwykle cenna. Autorka nie ogranicza się do powielania istniejącej wiedzy, lecz podejmuje próbę systematyzacji i pogłębienia rozumienia fenomenu wywiadu jawnoźródłowego, co stanowi istotny krok w rozwoju tej dziedziny. Po drugie, praca w sposób przekonujący demonstruje wkład w rozwój nauki poprzez przeprowadzenie własnych badań empirycznych. Wywiady eksperckie z praktykami i specjalistami w dziedzinie OSINT dostarczają unikalnych danych i perspektyw, które wzbogacają teoretyczne rozważania i nadają pracy wymiar aplikacyjny. Wyniki tych badań, wraz z rekomendacjami, stanowią cenne źródło informacji dla decydentów i praktyków. Po trzecie, rozprawa umiejętnie osadza polskie doświadczenia w kontekście dorobku krajowego i zagranicznego. Analiza porównawcza systemów OSINT w Stanach Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii i Izraelu pozwala na identyfikację najlepszych praktyk i modeli, które mogą być inspiracją dla rozwoju wywiadu jawnoźródłowego w Polsce. Autorka wykazuje się szeroką znajomością literatury przedmiotu, zarówno polskiej, jak i zagranicznej, co świadczy o jej rzetelności naukowej i zdolności do prowadzenia badań na wysokim poziomie. Całość pracy stanowi solidne podstawy do dalszych badań w tej dynamicznie rozwijającej się dziedzinie, otwierając nowe perspektywy badawcze i wskazując na obszary wymagające dalszych dociekań. Wartość poznawcza rozprawy jest

wysoka, a jej wyniki mogą przyczynić się do lepszego zrozumienia i efektywniejszego wykorzystania wywiadu jawnoźródłowego w praktyce bezpieczeństwa państwa.

6. Styl i język pracy

Rozprawa doktorska mgr Anny Nastuły charakteryzuje się wysoką jakością języka naukowego i stylu akademickiego, co jest zgodne z wymogami stawianymi pracom naukowym na tym poziomie. Autorka posługuje się precyzyjną terminologią, adekwatną do specyfiki dziedziny nauk o bezpieczeństwie oraz wywiadu jawnoźródłowego. Wywód jest klarowny, logiczny i spójny, co ułatwia czytelnikowi śledzenie toku rozumowania i przyswajanie złożonych koncepcji. Język jest formalny, analityczny i obiektywny, wolny od zbędnych dygresji czy emocjonalnych sformułowań. Autorka umiejętnie konstruuje zdania, zachowując ich poprawność gramatyczną i stylistyczną. Widoczna jest dbałość o szczegóły i precyzję w formułowaniu definicji, tez i wniosków. Przejrzystość wywodu jest zachowana na każdym etapie pracy, od wprowadzenia, poprzez poszczególne rozdziały, aż po zakończenie. Brak jest powtórzeń czy niejasności, co świadczy o starannym redagowaniu tekstu. Całość pracy jest zgodna z normami akademickimi, zarówno pod względem językowym, jak i edytorskim. Zastosowanie odpowiedniego słownictwa specjalistycznego, bez nadmiernego hermetyzmu, sprawia, że praca jest zrozumiała dla szerokiego grona odbiorców zainteresowanych tematyką bezpieczeństwa i wywiadu. Styl pracy świadczy o dojrzałości naukowej Autorki i jej umiejętności efektywnego komunikowania złożonych treści naukowych.

7. Krytyczne uwagi szczegółowe

Rozprawa doktorska mgr Anny Nastuły jest pracą o wysokiej wartości naukowej i merytorycznej, jednakże, jak każda praca badawcza, może być przedmiotem kilku uwag, które mają na celu dalsze pogłębienie i udoskonalenie prezentowanej problematyki. Zauważyć należy, że Autorka w rozdziale 6.1.1. *„Charakterystyka"* badań empirycznych mogłaby w sposób bardziej rozbudowany przedstawić kryteria doboru grupy eksperckiej. Choć wspomniano o charakterze i miejscu wykonywanej pracy, obszarze zainteresowań oraz doświadczeniu zawodowym, to precyzyjniejsze określenie tych kryteriów, np. poprzez podanie minimalnego stażu pracy w obszarze OSINT, czy też specyfiki pełnionych funkcji, mogłoby zwiększyć transparentność i replikowalność badań. W kontekście analizy wyników badań empirycznych (rozdział 6.1.2. *„Wyniki badań"*), choć Autorka przedstawia wnioski, to w niektórych miejscach

brakuje bardziej szczegółowej interpretacji danych jakościowych, zwłaszcza w odniesieniu do subtelnych różnic w opiniach ekspertów. Rozbudowanie tej części o pogłębioną analizę dyskursu ekspertów, z wykorzystaniem cytatów ilustrujących poszczególne tezy, mogłoby wzbogacić perspektywę badawczą. Ponadto, w rozdziale 5. *„Wywiad jawnoźródłowy w wybranych państwach demokratycznych"*, choć analiza porównawcza jest bardzo wartościowa, to Autorka mogłaby pokusić się o bardziej szczegółowe wskazanie, w jaki sposób konkretne rozwiązania legislacyjne czy organizacyjne z USA, Wielkiej Brytanii czy Izraela mogłyby zostać zaadaptowane do polskiego kontekstu prawnego i instytucjonalnego, uwzględniając specyfikę polskiego systemu bezpieczeństwa. Wnioski w tym zakresie mogłyby być bardziej aplikacyjne i precyzyjne. Wreszcie, choć praca jest obszerna i kompleksowa, to w niektórych fragmentach, zwłaszcza w części teoretycznej, można by rozważyć bardziej syntetyczne ujęcie pewnych zagadnień, aby zachować optymalną proporcję między teorią a analizą empiryczną. Powyższe uwagi mają charakter konstruktywny i nie umniejszają ogólnej wartości rozprawy, która stanowi istotny wkład w rozwój nauk o bezpieczeństwie.

8. Bibliografia

Bibliografia załączona do rozprawy doktorskiej mgr Anny Nastuły jest obszerna i zróżnicowana, co świadczy o rzetelności Autorki w gromadzeniu i analizowaniu źródeł. Liczba pozycji bibliograficznych (333 pozycje) jest imponująca i adekwatna do objętości oraz złożoności tematu. Autorka wykorzystała zarówno literaturę polską, jak i zagraniczną, co jest kluczowe dla kompleksowego ujęcia problematyki wywiadu jawnoźródłowego, która ma charakter globalny. Proporcja między polskimi a zagranicznymi pracami wydaje się być wyważona, co pozwala na osadzenie badań w kontekście międzynarodowym, jednocześnie uwzględniając specyfikę polskiego środowiska naukowego i praktycznego. W bibliografii znajdują się pozycje indeksowane, co świadczy o korzystaniu z wiarygodnych i recenzowanych źródeł naukowych. Autorka uwzględniła również normy prawne i strategie, co jest niezbędne w pracy o charakterze aplikacyjnym, jaką jest niniejsza rozprawa. Zauważyć należy obecność zarówno klasycznych pozycji z zakresu wywiadu i bezpieczeństwa, jak i najnowszych publikacji dotyczących OSINT, co świadczy o aktualności wykorzystanych źródeł. Bibliografia jest uporządkowana i zgodna z przyjętymi standardami cytowania, co ułatwia weryfikację źródeł i świadczy o dbałości Autorki o formalne aspekty pracy. Całość bibliografii stanowi solidne

podstawy teoretyczne i empiryczne dla przeprowadzonych badań, a jej bogactwo świadczy o głębokim zaangażowaniu Autorki w eksplorację tematu.

9. Wnioski końcowe

Rozprawa doktorska mgr Anny Nastuły pt. *„Znaczenie wywiadu jawnoźródłowego w bezpieczeństwie państwa"* stanowi dojrzałe i kompleksowe opracowanie naukowe, które w pełni spełnia warunki stawiane pracom doktorskim. Autorka wykazała się głęboką znajomością tematu, umiejętnością prowadzenia samodzielnych badań naukowych oraz zdolnością do syntetyzowania złożonych zagadnień. Praca jest oryginalna, nowatorska i wnosi istotny wkład w rozwój nauk o bezpieczeństwie, a w szczególności w obszar wywiadu jawnoźródłowego. Przeprowadzone badania empiryczne, oparte na wywiadach eksperckich, wzbogacają pracę o wymiar praktyczny i aplikacyjny, a sformułowane rekomendacje mają realne znaczenie dla instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo państwa. Język i styl pracy są na najwyższym poziomie akademickim, a struktura i metodologia badań świadczą o rzetelności naukowej Autorki. Biorąc pod uwagę wszystkie powyższe aspekty, z pełnym przekonaniem rekomenduję dopuszczenie mgr Anny Nastuły do dalszych etapów przewodu doktorskiego. Praca ta stanowi solidne podstawy do dalszych badań naukowych i rozwoju Autorki w dziedzinie nauk o bezpieczeństwie. Pracę opiniuję pozytywnie i wnioskuje dopuszczenie do obrony.

prof. dr hab. Andrzej Kosicki

Kraków 25.06.2025 r.